

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 92/2021-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], t. č. vo väzbe v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], t. č. vo väzbe v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Pavlom Piovarčím ml., advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 22/2018 a jeho uznesením zo 6. októbra 2020, ako aj postupom Krajského súdu v Košiciach v konaniach vedených pod sp. zn. 7 Tos 100/2020 a sp. zn. 7 Tos 102/2020 a jeho uzneseniami z 30. októbra 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Argumentácia ústavnej sťažnosti

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. januára 2021 osobne do podateľne doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ 1“) a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ 2“, spoločne aj „sťažovatelia“) vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 22/2018 a jeho uznesením zo 6. októbra 2020, ako aj postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Tos 100/2020 a sp. zn. 7 Tos 102/2020 a jeho uzneseniami z 30. októbra 2020.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že na okresnom súde pod sp. zn. 2 T 22/2018 sa vedie proti sťažovateľom a ďalším obžalovaným trestné konanie pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. c), d) a e) v spojení s § 138 písm. b) a j) a § 139 ods. 1 písm. a) Trestného zákona spáchaný sčasti v spolupáchateľstve a sčasti samostatne (v prípade sťažovateľa 1), resp. pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. c) v spojení s § 138 písm. b) a j) Trestného zákona (v prípade sťažovateľa 2). Trestná vec dosiaľ nie je právoplatne skončená.

3. Sťažovatelia prostredníctvom obhajcu 14. septembra 2020 požiadali o prepustenie z väzby. Okresný súd nariadil termín neverejného zasadnutia na rozhodnutie o žiadostiach sťažovateľov na 6. október 2020.

4. V období od podania žiadostí o prepustenie z väzby do termínu neverejného zasadnutia došlo k medializácii informácií o trestnom stíhaní asistentky jedného zo sudcov trestného úseku okresného súdu [REDAKOVANÉ], ktorej malo byť vznesené obvinenie pre spáchanie korupčného trestného činu. Trestná činnosť asistentky sa mala týkať trestnej veci

obžalovaného A. T., ktorá je prejednávaná na okresnom súde (<https://kosice.korzar.sme.sk/c/22496345/policia-vysetruje-korupciu-na-kosickom-sude.html>).

5. Sťažovatelia sa o danej skutočnosti dozvedeli od ich obhajcu pri porade s ním pred neverejným zasadnutím o žiadostiach o prepustenie z väzby.

6. Vzhľadom na podozrenie, že označená trestná činnosť sa týka asistentky senátu 2 T okresného súdu, ktorý prejednáva trestnú vec sťažovateľov, na neverejnom zasadnutí 6. októbra 2020 sťažovatelia prostredníctvom obhajcu zisťovali u predsedu senátu, či sa medializované informácie o trestnom stíhaní asistentky senátu trestného úseku okresného súdu týkajú konkrétne asistentky senátu 2 T prejednávajúceho trestnú vec sťažovateľov a ich trestnej veci.

7. Predseda senátu následne potvrdil, že v prípade [REDAKOVANÉ] ide o asistentku senátu 2 T okresného súdu, proti ktorej sa vedie trestné stíhanie, a z uvedeného dôvodu bola dočasne postavená mimo výkon štátnej služby.

8. Na to sťažovatelia vzniesli námietku zaujatosti voči celému senátu 2 T okresného súdu, ktorú prostredníctvom obhajcu aj náležite odôvodnili.

9. Uznesením okresného súdu sp. zn. 2 T 22/2018 zo 6. októbra 2020 bolo rozhodnuté, že senát nie je vylúčený z prejednávania trestnej veci sťažovateľov.

10. Proti uzneseniu podali sťažovatelia hneď po jeho oznámení do zápisnice sťažnosť, ktorú potom (po doručení písomného vyhotovenia uznesenia) písomne odôvodnili prostredníctvom obhajcu podaním z 26. októbra 2020 doručeným krajskému súdu 28. októbra 2020.

11. Uzneseniami krajského súdu sp. zn. 7 Tos 100/2020 (sťažovateľ 1) a sp. zn. 7 Tos 102/2020 (sťažovateľ 2) z 30. októbra 2020 boli sťažnosti podané proti uzneseniu okresného súdu zamietnuté.

12. Sťažovatelia sú toho názoru, že samotná skutočnosť, že asistentka senátu 2 T okresného súdu, ktorý prejednáva ich trestnú vec, je trestne stíhaná pre korupčnú trestnú činnosť, ktorej sa mala dopustiť v priamej súvislosti s výkonom štátnej služby a v priamej súvislosti s ich trestnou vecou vedenou okresným súdom pod sp. zn. 2 T 22/2018, bez ďalšieho diskvalifikuje aj samotný senát 2 T okresného súdu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania danej trestnej veci, a to práve pre nenaplnenie, resp. stratu naplnenia požiadavky nestrannosti a nezaujatosti ako jedného zo základných atribútov spravodlivého procesu.

13. Nemožno opomenúť, že asistentka senátu 2 T okresného súdu do momentu jej trestného stíhania aktívne participovala na prejednávaní trestnej veci sťažovateľov, a to po stránke formálno-administratívnej, pričom jej činnosť bola nerozlučne spätá s činnosťou samotného senátu. Za danej situácie nie je možné izolovať činnosť a agendu asistentky senátu od činnosti samotného senátu a nie je prípustné navodzovať dojem, že uvedené subjekty navzájom úzko nesúvisia, nespolupracujú a najmä neovplyvňujú svoju činnosť navzájom. Platí to o to viac, ak sa údajná trestná činnosť asistentky senátu 2 T okresného súdu mala týkať priamo trestnej veci sťažovateľov.

14. Popri pracovných väzbách medzi asistentkou senátu a samotným senátom nemožno opomenúť ani väzby personálne, keďže v zásade ide o osoby pracujúce na jednom pracovisku, ktoré sú v úzkom osobnom kontakte na dennej báze.

15. Z uvedeného dôvodu je nesporné, že trestné stíhanie asistentky senátu 2 T okresného súdu negatívne ovplyvňuje a zasahuje aj samotný senát 2 T okresného súdu tak po stránke pracovnej, ako aj osobnej. V širších súvislostiach trestné stíhanie asistentky negatívne ovplyvňuje aj celý okresný súd (najmä jeho vnímanie v očiach strán konania, odbornej a laickej verejnosti).

16. Sťažovatelia predpokladali, že vzhľadom na vzniknutú situáciu po medializácii informácií o trestnej činnosti asistentky senátu 2 T okresného súdu spočívajúcej v poskytovaní informácií tretím osobám o trestnej veci sťažovateľov, resp. zo spisu sp. zn. 2 T 22/2018 sa senát 2 T sám vylúči z prejednávania trestnej veci sťažovateľov, teda bez

potreby vznesenia námietky zaujatosti sťažovateľmi. Keďže sa tak nestalo, sťažovatelia boli nútení sami námietku zaujatosti uplatniť.

17. Sťažovatelia už v rámci vznesenej námietky zaujatosti uviedli, že z dosiaľ medializovaných informácií sa javí, že osoba asistentky [REDAKOVANÉ] je totožná s [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (v danom období asistentkou senátu 2 T okresného súdu prejednávajúceho trestnú vec sťažovateľov). Zároveň sa javí, že osoba A. T. je totožná so sťažovateľom 1, ktorý je jedným z obžalovaných v prejednávanej trestnej veci.

18. Z uvedeného dôvodu vyvstala u sťažovateľov dôvodná pochybnosť o nestrannosti senátu 2 T. Podľa názoru sťažovateľov preto akékoľvek ďalšie rozhodnutia senátu 2 T okresného súdu budú z opatrnosti v ich neprospech (a v neprospech ďalších obžalovaných), keďže v kontexte medializovaných informácií a v spojitosti s trestným stíhaním asistentky senátu by akékoľvek rozhodnutie v prospech sťažovateľov (či ďalších obžalovaných) mohlo byť vykladané a vnímané tak, že na senát niekto vplýval, aby rozhodol v prospech sťažovateľov (resp. ostatných obžalovaných).

19. Podľa názoru sťažovateľov senát 2 T okresného súdu v záujme toho, aby predmetné podozrenie vyvrátil (a aj týmto spôsobom sa dištancoval od trestného stíhania asistentky senátu), bude v trestnej veci sťažovateľov postupovať a rozhodovať nie objektívnym spôsobom a takto sa bude snažiť demonštrovať, že na senát nikto v prospech sťažovateľov (či ďalších obžalovaných) nevplýval.

20. Ako príklady uviedli postup pri rozhodovaní o žiadostiach obžalovaných o prepustenie z väzby, pri námietkach obžalovaných, resp. ich argumentoch voči zákonnosti vyšetrovania a jednotlivých dôkazov, voči postupu orgánov činných v trestnom konaní, voči postupu súdu, až napokon pri rozhodovaní senátu o merite veci a v neposlednom rade o treste v prípade odsudzujúceho rozsudku.

21. Základné pochybenie všeobecných súdov vidia sťažovatelia v tom, že v ich uzneseniach absentuje akékoľvek relevantné posúdenie argumentov sťažovateľov, a to z pohľadu tzv. testu nestrannosti súdu.

22. Požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudkov, resp. že sudca (senát) nemá žiadny osobný záujem na výsledku konania a ani navonok nevzniká legitímny dojem, že by takýto záujem mať mohol. Rozhodovanie sudcom, ktorý nie je nestranný, nie je len popretím rovnosti účastníkov konania, ale vôbec popretím zmyslu súdnictva a práva.

23. Ďalej sťažovatelia poukazujú na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

24. Vo svetle uvedenej judikatúry ESLP je nepochybné, že všeobecné súdy absolútne nerefletovali na požiadavky vyplývajúce z judikatúry. Okresný súd úplne opomenul podrobiť sťažovateľmi prezentované pochybnosti objektívnemu testu nestrannosti a krajský súd toto pochybenie nenapravil. Všeobecné súdy vykonali nanajvýš subjektívny test nestrannosti, avšak prísnejším kritériám nestrannosti obsiahnutým v tzv. objektívnom teste nestrannosti nevenovali absolútne žiadnu pozornosť.

25. Už táto samotná skutočnosť podporuje pochybnosť o nezaujatosti a nestrannosti senátu 2 T okresného súdu, keďže v jeho konaní, rozhodnutí a odôvodnení rozhodnutia nebadať ani minimálnu ambíciu náležite sa vysporiadať so vzniknutou situáciou vyplývajúcou zo vznesenej námietky zaujatosti a z argumentácie s tým spojenej. Celý proces rozhodovania nesie znaky formalizmu, čo nenapravil ani krajský súd. Naopak, došlo ešte viac k prehĺbeniu porušovania základných práv sťažovateľov, keďže ich sťažnosti boli zamietnuté.

26. Je nesporné, že v prostredí justičného systému Slovenskej republiky ide o veľmi ojedinelý, ba až jedinečný prípad, v ktorom sa asistentka senátu trestného úseku všeobecného súdu dopustila trestnej činnosti v súvislosti s trestnou vecou, ktorú daný senát aktívne prejednáva. Práve táto skutočnosť sama osebe kladie na postup a rozhodovanie okresného súdu a krajského súdu ďaleko väčšie nároky v rovine posúdenia veci a náležitého odôvodnenia rozhodnutia, než by to bolo v prípade „štandardnej“ námietky zaujatosti.

27. Z postupu a rozhodnutia všeobecných súdov nie je možné zistiť ani základné informácie, ktoré sú pre posúdenie otázky novej zaujatosti senátu 2 T okresného súdu

zásadného charakteru. Absentujú informácie o tom, v čom malo spočívať protiprávne konanie asistentky senátu v súvislosti s trestnou vecou sťažovateľov, aké informácie mali byť poskytované tretím osobám, nie je zrejmé, či išlo o jednorazovú záležitosť alebo záležitosť dlhodobého charakteru. V tomto smere ostali jednotliví obžalovaní, resp. ich obhajcovia bez akýchkoľvek informácií, nemohli si vytvoriť relevantný názor na prípadnú nestrannosť senátu 2 T, resp. na podklade poskytnutých informácií vylúčiť pochybnosti o jeho nezaujatosti. Všetky tieto otázky mali byť všeobecnými súdmi zodpovedané práve prostredníctvom podrobenia veci tzv. objektívnemu testu nestrannosti, čo sa však nestalo.

28. Nie je preto známa miera, do akej sa údajná trestná činnosť asistentky dotýka prejednávania trestnej veci sťažovateľov, a teda do akej miery môže byť naštrbené presvedčenie jednotlivých obžalovaných, že v ich trestnej veci bude senát 2 T okresného súdu postupovať skutočne nestranné a nezaujato, starostlivo zváži a posúdi všetky skutočnosti svedčiace v ich prospech, resp. neprospech, vysporiada sa so všetkými obhajobnými námietkami a vo veci spravodlivo rozhodne a v prípade odsudzujúceho rozsudku uloží primeraný a spravodlivý trest.

29. Podľa názoru sťažovateľov neobstojí ani argumentácia krajského súdu uvedená v odôvodnení jeho uznesení z 30. októbra 2020 o zamietnutí sťažností podaných sťažovateľmi, v ktorej sa obavy sťažovateľov z nestrannosti senátu okresného súdu spochybňujú aj s poukazom na skutočnosť, že v trestnej veci sťažovateľov krajský súd už raz rozhodol, pričom okresný súd je viazaný jeho právnym názorom, čo má údajne vylučovať možnosť konania okresného súdu v neprospech sťažovateľov spôsobom, aký ho prezentovali.

30. S uvedeným tvrdením krajského súdu sa nemožno stotožniť, keďže prezentované pochybnosti sťažovateľov o nestrannosti senátu 2 T okresného súdu sa môžu premietnuť nielen do roviny rozhodovania o uznaní viny, resp. oslobodení spod obžaloby, ale aj rozhodovania o treste v prípade odsudzujúceho rozsudku. V tomto smere naďalej pretrvávajú pochybnosti, či v kontexte trestného stíhania asistentky senátu pôjde o uloženie trestu spravodlivého a primeraného a nedôjde k uloženiu trestu, ktorý bude motivovaný snahou zmazať tieň podozrenia z rozhodovacej činnosti, čo sa následne prejaví v uložení

trestu exemplárneho charakteru pre účely demonštrácie nestrannosti, resp. neexistencie akejkoľvek väzby senátu na trestne stíhanú asistentku.

31. Sťažovatelia požadujú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa 1/ [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice II sp. zn. 2T/22/2018 zo dňa 06.10.2020 a konaním, ktoré mu predchádzalo, ako aj uznesením Krajského súdu Košice sp. zn. 7Tos/100/2020 zo dňa 30.10.2020 a konaním, ktoré mu predchádzalo, nerozhodnutím o vylúčení senátu z prejednávania trestnej veci sťažovateľa, porušené bolo.

2. Základné právo sťažovateľa 2/ [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice II sp. zn. 2T/22/2018 zo dňa 06.10.2020 a konaním, ktoré mu predchádzalo, ako aj uznesením Krajského súdu Košice sp. zn. 7Tos/102/2020 zo dňa 30.10.2020 a konaním, ktoré mu predchádzalo, nerozhodnutím o vylúčení senátu z prejednávania trestnej veci sťažovateľa, porušené bolo.

3. Uznesenie Krajského súdu Košice sp. zn. 7Tos/100/2020 zo dňa 30.10.2020 zrušuje a prikazuje mu, aby vo veci znovu konal a rozhodol.

4. Uznesenie Krajského súdu Košice sp. zn. 7Tos/102/2020 zo dňa zrušuje a prikazuje mu, aby vo veci znovu konal a rozhodol.

5. Sťažovateľovi 1/ [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 3.000 € (slovom tritisíc Eur), ktoré sú Okresný súd Košice II a Krajský súd Košice povinní spoločne a nerozdielne vyplatiť sťažovateľovi 1/ do dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia.

6. Sťažovateľovi 2/ [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 3.000 € (slovom tritisíc Eur), ktoré sú Okresný súd Košice II a Krajský súd Košice povinní spoločne a nerozdielne vyplatiť sťažovateľovi 2/ do dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia.

7. Okresný súd Košice II a Krajský súd Košice sú povinní uhradiť sťažovateľovi 1/ a sťažovateľovi 2/ trovy konania na účet ich právneho zástupcu, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Skutkový stav vecí

32. Z rozsudku okresného súdu sp. zn. 2 T 22/2018 z 12. decembra 2019 vyplýva, že sťažovatelia boli uznaní vinnými zo spáchania obzvlášť závažného zločinu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. c), d) a e) v súvislosti s § 138 písm. b) a j) a § 139 ods. 1 písm. a) Trestného zákona (sťažovateľ 1), resp. obzvlášť závažného zločinu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. c) v súvislosti s § 138 písm. b) a j) Trestného zákona (sťažovateľ 2). Sťažovateľovi 1 bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 10 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia, ochranný dohľad v trvaní 2 rokov a trest prepadnutia konkrétne označených vecí. Sťažovateľovi 2 bol uložený súhrnný trest odňatia slobody v trvaní 9 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia, ochranný dohľad v trvaní 2 rokov a ochranné protitoxikomanické liečenie ústavnou formou.

33. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že sťažovatelia na hlavnom pojednávaní konanom 14. októbra 2019 v zmysle § 257 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 5 Trestného poriadku urobili vyhlásenie, že sú vinní v zmysle obžaloby. Na to okresný súd postupom podľa § 257 ods. 7 rozhodol, že vyhlásenie sťažovateľov prijíma a dokazovanie v rozsahu, v akom priznali spáchanie skutku, pokiaľ ide o výrok o vine, nevykoná. Dokazovanie sa vykoná iba v súvislosti s rozhodnutím o druhu a výmere trestu, ako aj o navrhovanom ochrannom opatrení.

34. Z uznesenia krajského súdu č. k. 7 To 12/2020-3613 z 10. marca 2020 vyplýva, že ním bol rozsudok okresného súdu sp. zn. 2 T 22/2018 z 12. decembra 2019 zrušený a vec bola vrátená okresnému súdu na nové prejednanie a rozhodnutie.

35. Podľa konštatovania krajského súdu proti rozsudku okresného súdu podal odvolanie jednak prokurátor, čo sa týka trestu, ale aj obaja sťažovatelia s tým, že sťažovateľ 1 zahlásil odvolanie, čo sa týka trestu.

36. Podľa názoru krajského súdu sa okresný súd dopustil procesného pochybenia, lebo v zmysle § 257 ods. 2 Trestného poriadku ešte predtým, ako prijal vyhlásenie sťažovateľov o vine, nepoučil ich, že súdom prijaté vyhlásenie o vine, ako aj súdom prijaté vyhlásenie, že obžalovaný nepopiera spáchanie skutku, je neodvolateľné a nenapadnuteľné ani dovolaním s výnimkou dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Namiesto toho ich poučil v rozpore so zákonným znením tak, že podľa „§ 257 ods. 5 Tr. por. bolo dané poučenie, že vyhlásenie nie je možné vziať späť a súd na neho prihliada“. Vzhľadom na tieto procesné pochybenia aj napriek obmedzeniu prieskumnej povinnosti odvolacieho súdu v zmysle § 317 Trestného poriadku dospel krajský súd k záveru, že v danom prípade došlo k takým pochybeniam, ktoré síce neboli vytýkané, avšak zakladajú dôvod dovolania v zmysle § 371 ods. 1 Trestného poriadku, a preto považoval za potrebné zrušiť rozsudok okresného súdu v celom rozsahu i napriek tomu, že odvolanie prokurátora smerovalo v prípade sťažovateľov iba proti výroku o treste. Okrem toho platí, že v prípade, ak obžalovaní sa na začiatku hlavného pojednávania po poučení o možnosti vykonať toto vyhlásenie a po poučení o následkoch vyhlásenia možnosť nevyužijú, resp. sa vyjadria, že nechcú urobiť žiadne vyhlásenie, bude postup súdu rovnaký, ako keby obžalovaní vyhlásili, že sú nevinní. Súd potom vykoná dokazovanie v celom rozsahu podanej obžaloby o vine a treste a o ďalších skutočnostiach dôležitých z hľadiska náhrady škody alebo uloženia ochranného opatrenia. S takýmto vyhlásením sa nedá taktizovať a vykonať ho až potom, keď bolo na hlavnom pojednávaní už vykonané v podstate dokazovanie v celom rozsahu, a to na 11 hlavných pojednávaniach.

37. Z informácií zverejnených na webovej stránke kosice.korzar.sme.sk 25. septembra 2020, na ktoré odkazujú sťažovatelia (pozri 4), vyplýva, že zo zločinu prijímania úplatku bola obvinená [REDAKOVANÉ] zamestnaná na okresnom súde a z prečinu podplácania advokátka [REDAKOVANÉ]. Ide o asistentku jedného zo sudcov na trestnom úseku [REDAKOVANÉ] a advokátku [REDAKOVANÉ]. Obvinenie obsahuje dva skutky. Podľa prvého obvinenia [REDAKOVANÉ] v prvej polovici októbra 2019 v priestoroch súdu prijala od [REDAKOVANÉ] úplatok v nezistenej forme a výške, za čo mala v rozpore so všeobecne záväznými predpismi umožniť advokátke oboznámiť sa s obsahom trestného spisu obžalovaného A. T. vo veci prejednávanej okresným súdom, pričom následne vyhotovila kópie listín z trestného spisu,

odovzdala ich [REDACTED], a ďalej ju informovala o stave súdneho konania, a to aj napriek tomu, že advokátka nemá v súdnom konaní žiadne procesné postavenie. Druhý skutok sa mal stať tiež v októbri 2019. Podľa jeho znenia [REDACTED] poskytla [REDACTED] úplatok v nezistenej výške, čo má dokazovať sms komunikácia medzi oboma obvinenými. A. T. je stíhaný a zatiaľ neprávoplatne odsúdený za drogy.

38. Z uznesenia krajského súdu č. k. 7 Tos 100/2020-3898 z 30. októbra 2020 vyplýva, že ním bola podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom 1 proti uzneseniu okresného súdu č. k. 2 T 22/2018-3838 zo 6. októbra 2020. Uznesenie bolo obhajcovi sťažovateľa 2 doručené 24. novembra 2020.

39. Podľa názoru krajského súdu sťažnosť nie je dôvodná.

40. Z hľadiska ustanovenia § 31 Trestného poriadku je právne významný vzťah sudcu, a to buď a) k prejednávanej veci, v rámci ktorej by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom procesnom postupe a rozhodnutí v trestnom konaní (o vzťah tejto povahy ide nielen vtedy, keď sudca má osobný záujem na určitom výsledku trestného konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne, napr. prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na trestnú vec, ktorá je objektívne spôsobilá ohroziť jeho nestrannosť, alebo keď získal informácie o trestnej veci inak, než dokazovaním na hlavnom pojednávaní a vnímaním všetkého, čo vyšlo počas dokazovania najavo, teda získal o trestnom konaní poznatky neprocesným spôsobom, napr. bol s vecou oboznámený niektorou z procesných strán ešte pred začatím dokazovania, alebo bol svedkom skutočnosti, ktorá sa vo veci stala predmetom konania), alebo b) k procesným stranám, ktoré by boli založené na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim (o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu či relevantného osobného vzťahu), či za c) k obhajcom, zákonným zástupcom, splnomocnencom alebo k inému orgánu činnému v trestnom konaní, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného v bode b).

41. Vylúčenie sudcu z vykonávania úkonov trestného konania teda predpokladá taký osobný vzťah sudcu k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcom, že aj pri všetkej snahe sudcu o nezaujatosť by ovplyvnil jeho objektívny postoj v prejednávanej trestnej veci. Takúto situáciu predpokladá najmä príbuzenský vzťah k procesným stranám alebo k ich obhajcom, priateľský alebo nepriateľský vzťah k týmto osobám, osobný alebo ekonomický záujem sudcu na rozhodnutí v trestnom konaní a podobne.

42. Ustanovenie § 31 Trestného poriadku spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania trestnej veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len odôvodnené pochybnosti o ich nezaujatosti. Keďže ide o výnimku z ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi, sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania trestnej veci celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo. Z toho vychádza aj judikatúra ESLP, ktorá rozoznáva subjektívne hľadiská nestrannosti sudcu zahrňujúce osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci a objektívne hľadisko založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akýchkoľvek pochybností o zaujatosti sudcu.

43. Rozhodujúce preto nie je subjektívne stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu.

44. O nestrannosť musí dbať predovšetkým sudca sám. Pri výkone súdnictva má zachovať vecný prístup za každých okolností. Musí mať dostatok schopností ovládať nielen svoje konanie, ale tiež sféru svojich vnútorných pocitov. Nesmie dopustiť, aby v ňom niektorá skutočnosť, týkajúca sa prejednávanej veci, vyvolala pocity zakladajúce pochybnosti o jeho nezaujatosti. Súčasťou takto vnímaného vecného prístupu sudcu k prejednávanej veci a k osobám, ktorých sa úkon týka, je tiež jeho schopnosť vyrovnáť sa vnútorne s prípadnými námietkami procesných strán v priebehu konania a s eventuálnou kritikou jeho konania. Pokiaľ by sudca takúto schopnosť nemal, nebol by spôsobilý vykonávať funkciu sudcu.

45. Sudca má so zreteľom na ustanovenie § 30 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zachovávať k veci, účastníkom konania a ich zástupcom vždy vecný, resp. profesionálny prístup.

46. Miera schopnosti sudcu zachovať nadhľad a potrebnú dávku odstupu od veci, od účastníkov konania (sporových strán) a od všetkého, čo súvisí s prejednávaním veci v súdnom konaní, je daná stupňom osobnej a osobnostnej pripravenosti sudcu na výkon súdnictva.

47. Na základe uvedených úvah treba dospieť k záveru, že námietka zaujatosti vznesená sťažovateľom 1 voči zákonnému senátu 2 T okresného súdu je jeho ničím nepodloženou domnienkou smerujúcou k budúcej neurčitej skutočnosti (teda k možnému hypotetickému konaniu zákonného senátu), ktorá nemá reálny základ.

48. Krajský súd napokon dodáva, že v predmetnej trestnej veci už raz rozhodol, pričom vo svojom zrušujúcom uznesení vyslovil aj právny názor, ktorým je okresný súd viazaný, čo vylučuje možnosť konania okresného súdu v neprospech sťažovateľov spôsobom prezentovaným v sťažnosti podanej sťažovateľom 1.

49. Z uznesenia krajského súdu č. k. 7 Tos 102/2020-3917 z 30. októbra 2020 vyplýva, že ním bola podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom 2 proti uzneseniu okresného súdu č. k. 2 T 22/2018-3848 zo 6. októbra 2020. Uznesenie bolo obhajcovi sťažovateľa 2 doručené 24. novembra 2020.

50. Odôvodnenie uznesenia je v podstate identické s odôvodnením uznesenia č. k. 7 Tos 100/2020-3898 z 30. októbra 2020.

III.

Relevantná právna úprava

51. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo

ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

52. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

53. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q), r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

54. Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca (ďalej len „prísediaci“), prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník, asistent prokurátora a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

55. Podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku o vylúčení z dôvodov uvedených v § 31 na základe námietky vznesenej niektorou zo strán v iných prípadoch ako podľa odseku 2

rozhoduje orgán, ktorého sa tieto dôvody týkajú. O tom, či je vylúčený sudca alebo prísediaci, ktorý rozhoduje v senáte, rozhodne tento senát.

56. Podľa § 32 ods. 5 písm. c) Trestného poriadku o sťažnosti proti rozhodnutiu podľa odsekov 2 a 3 rozhoduje nadriadený súd v senáte, ak ide o rozhodnutie samosudcu, predsedu senátu, senátu súdu prvého stupňa alebo sudcu pre prípravné konanie.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

IV.1. K napadnutému postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 22/2018 a jeho uzneseniu zo 6. októbra 2020

57. Na prerokovanie tej časti ústavnej sťažnosti, ktorá pre porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru smeruje proti postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 22/2018 a jeho uzneseniu zo 6. októbra 2020, nie je daná právomoc ústavného súdu.

58. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

59. Proti uzneseniu okresného súdu bola prípustná sťažnosť ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľov podľa ústavy a dohovoru mal krajský súd v rámci opravného konania. Tým je zároveň v uvedenom štádiu konania vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba tiež dodať, že možnosť podania sťažnosti ako riadneho opravného prostriedku sťažovateľa aj využili.

IV.2. K napadnutému postupu krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 7 Tos 100/2020 a sp. zn. 7 Tos 102/2020 a jeho uzneseniam z 30. októbra 2020

60. Ústavnú sťažnosť vo zvyšnej časti treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

61. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

62. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu tento nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

63. Sťažovatelia sú presvedčení, že z kontextu medializovaných informácií týkajúcich sa trestného stíhania asistentky senátu 2 T okresného súdu sa členovia tohto senátu nejavia ako nestranní a nezaujatí, pretože akékoľvek rozhodnutie z ich strany, ktoré by bolo v prospech sťažovateľov, by mohlo byť vykladané a vnímané tak, že na senát niekto vplýval, aby rozhodol v prospech sťažovateľov.

64. Nestrannosť sa obyčajne definuje ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ju možno posudzovať z rôznych hľadísk. Možno rozlišovať subjektívny prístup, ktorý sa pokúša zistiť, čo si sudca myslel pro foro interno, a objektívny prístup, pri ktorom sa skúma, či sudca poskytuje dostatočné záruky, aby sa vylúčili akékoľvek pochybnosti v tomto smere (Piersack c. Belgicko).

65. Subjektívna nestrannosť sa prezumuje, až kým nie je preukázaný opak, čo je však zriedkavé. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne nedostatok subjektívnej nezaujatosti, o ktorom svedčí správanie sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže subjektívne rozhodovať absolútne nestranne, ale napriek tomu jeho nestrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam. Práve tu sa uplatňuje teória zdania (théorie des apparences), podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán a najmä obvineného. Platí teda, že „Justice must not only be done, it must also be seen to be done“ (Delcourt c. Belgicko).

66. Nemôžu byť pochybnosti o tom, že z hľadiska subjektívnej nestrannosti nič nenasvedčuje tomu, že by senát 2 T okresného súdu nebol nestranný a nezaujatý. Napokon rovnakého názoru sú aj sťažovatelia. Keďže subjektívna nestrannosť sudcov sa prezumuje a nebola ničím vyvrátená, ba dokonca ani len spochybňovaná, treba z nej vychádzať. Spornou sa preto javí otázka, či vzhľadom na všetky konkrétne okolnosti daného prípadu možno členov senátu 2 T okresného súdu považovať za nestranných a nezaujatých aj z hľadiska objektívneho. Inými slovami, vzniká otázka, či existujú také objektívne okolnosti, ktoré v očiach nezúčastneného pozorovateľa bez ďalšieho (a priori) nezávislosť a nestrannosť senátu 2 T relevantným spôsobom spochybňujú.

67. Možno súhlasiť s názorom sťažovateľov, podľa ktorého skutkové okolnosti daného prípadu sú celkom špecifické, či dokonca unikátne. Ide o to, že asistentka senátu 2 T je obvinená z korupcie, ktorej sa mala dopustiť tým, že za finančnú úplatu poskytovala informácie a kópie z trestného spisu v trestnej veci sťažovateľov nekompetentnej osobe, ktorá nemá v danom trestnom konaní nijaké procesnoprávne postavenie, resp. oprávnenia. Z uvedených skutočností dospeli sťažovatelia k záveru, podľa ktorého u členov senátu 2 T

sa dá na základe objektívnych skutočností reálne predpokladať snaha konať a rozhodovať z opatrnosti radšej v ich neprospech, aby sa tak vyhli podozreniu, že sa nechali ovplyvniť v ich prospech.

68. Ústavný súd vníma daný prípad posudzovania námietky zaujatosti z objektívnych dôvodov ako hraničný. Zároveň vychádza z presvedčivých úvah krajského súdu, podľa ktorých pri výkone súdnictva má sudca zachovať vecný prístup za každých okolností a nesmie dopustiť, aby v ňom niektorá skutočnosť týkajúca sa prejednávanej veci vyvolala pocity zakladajúce pochybnosti o jeho nezaujatosti, pretože pokiaľ by sudca takúto schopnosť nemal, nebol by spôsobilý vykonávať funkciu sudcu. K tomu treba dodať aj ďalší postreh krajského súdu, podľa ktorého vyslovené obavy sťažovateľov sú iba domnienkami smerujúcimi k budúcej neurčitej skutočnosti (teda k možnému hypotetickému konaniu zákonného sudcu), ktorá nemá reálny základ.

70. Ústavný súd považuje v konečnom dôsledku za rozhodujúcu skutočnosť, že sťažovatelia sa v priebehu súdneho konania k trestnej činnosti priznali (urobili vyhlásenie o vine), čo bez ďalšieho vylučuje možnosť, aby členovia senátu 2 T okresného súdu mohli rozhodnúť v otázke viny v neprospech sťažovateľov. Zároveň krajský súd právom poukazuje na to, že v zrušujúcom uznesení č. k. 7 To 12/2020-3613 z 10. marca 2020 už zaujal právny názor v rozhodujúcich otázkach týkajúcich sa druhu a výmery trestu, pričom týmito závermi je okresný súd viazaný. Z pohľadu ústavného súdu možno dospieť k záveru, že potenciálna hrozba zo zaujatého rozhodovania senátu 2 T okresného súdu neprichádza do úvahy ani pri rozhodovaní o treste.

71. Vzhľadom na všetky uvedené relevantné skutočnosti je ústavný súd toho názoru, že uznesenie krajského súdu je z ústavnoprávneho hľadiska akceptovateľné.

72. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. februára 2021

Peter Molnár
predseda senátu